

LÄNSMUSEERNAS SAMARBETSÅD

Kulturdepartementet 103 33 Stockholm

Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop. Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen (Ds 2017:8)

Länsmuseernas samarbetsråd

Länsmuseernas samarbetsråd består av 25 medlemsmuseer som bedriver bred kulturhistorisk verksamhet med regionalt uppdrag. Dessa finns i Sveriges alla län och når tillsammans cirka 3 miljoner besökare årligen och tillsammans utgör länsmuseerna Sveriges största museum. Länsmuseerna verkar över hela sina respektive områden med kulturmiljöarbete, besöksmålsutveckling, pedagogiska aktiviteter mm. Länsmuseerna samverkar med mindre kommunala och föreningsdrivna museer.

Länsmuseernas samarbetsråd delar den övergripande synen i remissens beskrivning av behovet av en kultursamverkansmodell för ett Sverige som håller ihop samt att man bör utreda utvecklingsmöjligheter i kultursamverkansmodellen. Rörande samverkansråd bör dessa öppnas upp så att även regionala kulturaktörer som Länsmuseernas samarbetsråd kan ta plats i rådet. Dagens system gör att de regionala kulturarvs- och museifrågorna inte fångas upp istället hamnar fokus på ett Stockholmsperspektiv som många gånger vittnar om en bristande omvärldsanalys.

Synpunkter på Kultursamverkan där vi vill öppna upp för dialog

- ✓ Länsmuseerna är idag en plattform som underutnyttjas i nationella projekt.
- ✓ Den statliga politiken lägger ett för stort fokus på de centrala museerna.
- ✓ Det behövs en mer aktivt statlig politik för kultursamverkan.
- ✓ Den regionala förvaltningen ska inte kunna tilldela sig själv utvecklingsmedel.
- ✓ Riksantikvarieämbetet, tillsammans med Kulturrådet, bör få i uppdrag att lämna förslag på en nationell strategi för kulturmiljövård. Framförallt i syfte att stärka den regionala kulturmiljövården samt finna vägar för att bättre inkludera denna i kultursamverkansmodellen.

2.2 Rörande Kultursamverkansmodellens inriktning och omfattning

Länsmuseernas samarbetsråd välkomnar att Bild- och konstområdet pekas ut som ett område för kultursamverkansmodellen, men vill betona att det i kultursamverkansmodellen bör användas för att stärka den regionala strukturen. Vi rekommenderar starkt att konstfrämjande verksamheter inom bild och konst bibehålls som en del i det regionala arbetet inom bild- och konstområdet. Till bild och konst bör också slöjd och design kopplas.

2.3 Rörande Filmområdets roll inom kultursamverkansmodellen

Rörande filmområdets roll och utveckling inom kultursamverkansmodellen instämmer Länsmuseernas samarbetsråd i att denna fråga behöver utredas. Vi vill särskilt påpeka att en eftersatt

del inom detta område är omhändertagande av kulturhistoriskt värdefull film, en fråga som flera läns museer verkar för.

2.4 Rörande utvecklingsbidrag för strategiska prioriteringar

Rörande utvecklingsbidrag instämmer Läns museernas samarbetsråd i att dessa bör fördelas av Statens kulturråd. Vi har noterat att flera regionala förvaltningar söker och tilldelas bidrag, ofta på bekostnad av utvecklingsprojekt med ett underifrån- eller verksamhetsbaserat perspektiv. Vi anser att möjligheterna för Landsting att själva söka och vara mottagande part av bidrag bör utredas. Läns museernas samarbetsråd är av uppfattningen att det uppstår ett problem i och med att tjänstemän som arbetar på regional nivå både är en part för samråd kring utvecklingsbidrag och en av de större bidragsmottagarna av dessa medel. Detta resulterar i otydligheter gentemot andra kulturaktörer samt att bidragen inte ses som dynamiska utvecklingsmöjligheter för de som operativt verkar inom kultursamverkansmodellen.

2.5 Rörande samtliga landsting med i kultursamverkansmodellen

Läns museernas samarbetsråd anser att statens stöd till all regional kulturverksamhet bör regleras av förordningen 2010:2012.

2.6 Rörande samråd med det civila samhället

Läns museernas samarbetsråd anser att dialogen med det civila samhället bör utvecklas inom ramen för kultursamverkansmodellen.

På tre ställen i remissen nämns vikten av tillgänglighet till kulturen, att alla ska ha tillgång till kultur oavsett bakgrund eller ekonomisk förutsättning. Flera statliga museer har fått medel för fri entré, en majoritet av dessa museer ligger i storstäderna. Om man önskar ett Sverige som håller ihop, bör man utreda hur man stärker kultursamverkansmodellen över hela landet. Flertalet läns museer har en pressad ekonomi och kan inte själva välja att exempelvis ha fri entré. Vi står också i ett skifte i den statliga arbetsmarknadspolitiken där tidigare avsatta medel till anställningar med stöd inom kultursfären urholkats eller försvunnit.

2.7 Rörande dialogen mellan nationella och regionala politiska företrädare

Rörande en formaliserad dialog mellan nationell och regional nivå delar vi uppfattningen om att det finns en obalans. Vi tycker själva att det är svårt att inom vår politiska samverkansstruktur, d.v.s. Läns museernas samarbetsråd möta tjänstemän på Kulturrådet, dialog mellan våra politiker och tjänstemännen på Kulturrådet fungerar helt enkelt inte som vi önskar. Denna uppfattning förstärks också av att kulturhistoriska museer och kulturmiljö inte behandlas som strategiskt viktiga områden av Kulturrådet. Vi anser också att man bör hitta en samverkansmodell som ger en mer heltäckande dialog. Idag kan tjänstemän från museer i vissa län delta i dialogen med landstingets tjänstemän på samverkanskonferens med Kulturrådet medan andra län inte har denna möjlighet. Det blir genom detta också en obalans i samverkan mellan olika län/regioner. Dialogen skulle bli bättre om regionala kulturinstitutioner, oavsett län fick delta i dialogen.

2.8 Rörande mer ändamålsenlig uppföljning av kultursamverkansmodellen

Vidare anser Läns museernas samarbetsråd att man parallellt med detta behöver ge tydligare direktiv hur den regionala strukturen ska samråda i arbetet med att ta fram kulturplaner samt att man ger direktiv som tydligare ger kopplingar mellan mål och resurser i kulturplanen. Arbetet med att ta fram

kulturplaner ser väldigt olika ut i de olika regionerna och tydligheten rörande mål samt resurser i kulturplanerna behöver uttryckas tydligare. Samråd med kulturinstitutioner, liksom en öppen dialog mellan i länet verksamma kulturinstitutioner, regionalt ansvarig kulturförvaltning och Statens kulturråd/Riksantikvarieämbetet behöver utvecklas.

Konsekvenser av remissen ur läns museernas perspektiv

Rörande fördelning av utvecklingsmedel bör dialogen mellan stat och region vara strategisk och vi motsätter oss att regionala förvaltningar kan tilldelas regionala utvecklingsmedel eftersom detta riskerar att den regionala nivån ses som en jävig part som tilldelar sig själv medel i kultursamverkansmodellen.

Det är också viktigt att notera att det kulturmiljöarbete som läns museerna bedriver har en nära anknytning till såväl länsstyrelsernas arbete inom samma område som det regionala utvecklingsarbetet i stort. Därför föreslog Ansvarskommittén att den mer förutsättningsskapande delen av det statliga kulturmiljöansvaret – som bland annat handlar om att göra intressanta kulturmiljöer tillgängliga och generera intäkter och sysselsättning – ska integreras i det regionala utvecklingsansvaret. Detta ansvar bör förtydligas i kultursamverkansmodellen, eftersom flera län anger kulturmiljö som ett av de områden man prioriterar i sina kulturplaner, men i praktiken avsätter man inga medel för detta arbete och dialog med Kulturrådet i denna fråga saknas.

För Läns museernas samarbetsråd.

Yvonne Hagberg

Ordförande

Inga Göransson

Vice ordförande